

Kadernota 2026 - 2029

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Inleiding	4
Leeswijzer	5
Vraagstukken en uitdagingen	6
Vraagstukken en uitdagingen.....	6
Ambities en ontwikkelingen	7
Noodzaak om te kiezen.....	9
Financiële ontwikkeling kadernota 2026	10
Onzekerheden	13
Autonome ontwikkelingen.....	14
Keuzes voor 2026-2029.....	15
Ontwikkelingen weerstandsvermogen	18
Bijlagen.....	19
1. Begrotingsprogramma's en doelen 2026.....	19
2. Technische uitgangspunten voor de begroting 2026.....	21
3. Mutaties 1e tussenrapportage.....	22
4. Autonome ontwikkelingen in de kadernota 2026	23
5. Maatregelen en ruimtevragers in de kadernota 2026	24

Inleiding

De wereld om ons heen is in rap tempo aan het veranderen: internationale spanningen, de oorlog in Oekraïne, de instabiliteit in het Midden-Oosten en de verslechterende relatie tussen grootmachten zoals de Verenigde Staten, China en Rusland. Deze geopolitieke ontwikkelingen hebben een directe weerslag op de Nederlandse samenleving en dus ook op Den Helder als maritieme stad met onze strategische ligging en een sterke verbinding met Defensie.

Naast de grote onzekerheid die het teweegbrengt biedt het tegelijkertijd ook kansen om onze strategische positie verder te versterken. In deze Kadernota 2026 schetsen wij hoe Den Helder wendbaar en weerbaar blijft, en welke keuzes en investeringen noodzakelijk zijn om onze rol als sociale, veilige, duurzame en toekomstgerichte havenstad te behouden en te versterken.

De route naar 2026: keuzes in beeld met de kadernota

De kadernota vormt de beleidsmatige en financiële richting voor het komende begrotingsjaar en de jaren daarna. Het geeft inzicht in de financiële positie en in de knoppen waaraan gedraaid kan worden. Met de vaststelling van de kadernota 2026-2029 stelt de gemeenteraad dan ook de uitgangspunten vast op basis waarvan de begroting 2026 wordt uitgewerkt. Op deze wijze wordt de raad tijdig betrokken bij de totstandkoming van de begroting. Het gesprek in de gemeenteraad over de te kiezen uitgangspunten is van belang gezien de vele ontwikkelingen en onzekerheden binnen en buiten de gemeente die vragen om nadere afwegingen van prioriteiten. De centrale vraag bij het opstellen van de kadernota luidt dan ook: welke beleidsmatige en financiële keuzes willen we als gemeente maken voor de komende jaren, binnen de beschikbare middelen?

In de kadernota staan de inhoudelijke keuzes nadrukkelijk centraal. In de begroting 2026 krijgt dit een financiële vertaling met als uitkomst een begroting waarin beleid en ontwikkeling, organisatie en middelen met elkaar in balans zijn.

Zoals bekend is Den Helder en de wereld om ons heen volop in ontwikkeling. Dat geldt ook voor de financiële kaders, waarbij door het college invulling is gegeven aan het uitgangspunt om een sluitende meerjarenbegroting 2026-2029 voor te leggen. Dat is gelukt maar blijft uitdagend, wat onder meer beïnvloed wordt door de volgende ontwikkelingen:

- Afname financiële bijdrage Rijk
- Toename kosten sociaal domein
- Nationale transitieopgaven
- Complexe lokale vraagstukken die vragen om een antwoord
- Benodigde uitvoeringskracht

De gemeenteraad geeft met de kadernota richting aan doelen en prioriteitstelling. Daarbij zijn we altijd afhankelijk van de kennis die er op dit moment is. We beschrijven in deze nota eerst de vraagstukken en uitdagingen voor Den Helder en vervolgens de grote ontwikkelingen waar de gemeente in gedeelde taak of vanuit ambitie op inzet. We zien daarbij drie strategische thema's:

1. Sociale veerkracht: onze inwoners en ondernemers wonen, werken, leren en ontspannen in een veilige en kansrijke leefomgeving
2. Stedelijke vernieuwing: Den Helder als een groeiende en aantrekkelijke woon- en recreatieomgeving in een cultureel historisch landschap
3. Brede draagkrachtige economie: Den Helder is de stad waar verschillende economische pijlers samenkomen: defensie, energietransitie en toerisme. We zijn als regio dan ook goed bereikbaar vanuit de lucht, vanaf zee en via land

De strategische thema's komen voort uit de ambitie wat voor soort stad we willen zijn, zoals ook al in de begroting 2025 staat opgenomen:

We zijn een stad met groeiambitie en een stevige (thuis)haven voor onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Een plek waar zowel inwoners, bezoekers als passanten graag verblijven. Als gemeente hebben we een faciliterende rol bij deze groei. Ondanks de financiële uitdagingen tonen we lef door te blijven investeren in de stad en onze inwoners om te zorgen dat de sociaaleconomische positie op de middel- en lange termijn verbeterd. Hierbij focussen we ons op het zijn van een aantrekkelijke woonstad met

een gezonde economische basis. De gemeentelijke organisatie zet menskracht en middelen in op een sterke dienstverlening en op activiteiten die bijdragen aan onze ambitie.

De strategische thema's zijn in het onderdeel *Ontwikkelingen* verder uitgewerkt tot vraagstukken en uitdagingen. Daarna wordt dit onderdeel vervolgt met de *grotere ambities en ontwikkelingen* en afgesloten met een passage waarin wordt aangegeven dat niet alles financieel inpasbaar is.

Leeswijzer

Evenals vorig jaar geldt dat de begrotingsprogramma's en bijbehorende doelen ongewijzigd zijn. Omdat de programma's en doelen niet zijn gewijzigd zijn deze opgenomen als bijlage 1. In het hoofdstuk *vraagstukken en uitdagingen* wordt ingegaan op de uitdagingen van Den Helder. Daarna wordt dit onderdeel vervolgt met de *grotere ambities en ontwikkelingen* en afgesloten met een passage waarin wordt aangegeven dat niet alles financieel inpasbaar is. In het hoofdstuk *financieel perspectief* schetsen we de ontwikkeling van het begrotingssaldo op basis van de eerste tussenrapportage 2025 en de autonome ontwikkelingen. Vervolgens wordt in het onderdeel *onzekerheden* ingegaan op de onderwerpen die op weg naar de begroting en de volgende kadernota nog nadere uitwerking vragen. Deze onzekerheden zijn niet financieel vertaald in deze kadernota. Het hoofdstuk *autonome ontwikkelingen* geeft inzicht in welke zaken zijn verwerkt als onvermijdelijke effecten in de kadernota. In het hoofdstuk *keuzes voor 2026-2029* worden de ruimtevragers en maatregelen gepresenteerd. Tot slot geven we inzicht in de ontwikkeling van het *weerstandsvermogen*.

Vraagstukken en uitdagingen

Vraagstukken en uitdagingen

In de kadernota en begroting van vorig jaar werd ook al aangegeven dat de brede welvaart in Den Helder onder druk staat. Het gaat hierbij om vraagstukken die op landelijk niveau een antwoord behoeven en waar de regering afhankelijk is van het oplossende vermogen van provincies, regio's en gemeenten. Voor Den Helder vertaalt dit zich naar onderstaande vraagstukken:

1. Internationale veiligheid: de actuele geopolitieke ontwikkelingen gaan gepaard met het verhogen van onze weerbaarheid tegen militaire en hybride dreigingen. Den Helder helpt ook mee de Koninklijke Marine in haar kracht te zetten door samen te werken met het Rijk, de provincie en partners om gezamenlijk bij te dragen aan het realiseren van de weerbaarheidsopgave waar we als Nederland voor staan. Groei van de Koninklijke Marine zorgt onder andere voor meer ruimtegebruik buiten de Nieuwe Haven, verbinding van de Koninklijke Marine met de stad, arbeidsmarkt en onderwijs, extra woningbouwbehoefte en bereikbaarheid (onder andere de inzet op de investeringsagenda NHN)
2. Energietransitie: onder andere productie en transport van waterstof, aanlanding van op zee opgewekte windenergie, transport en opslag: hoogspanningsnet en batterijopslag, alternatieve bronnen (zoals biovergisting en kernenergie), bevoorrading, onderhoud en aanverwante dienstverleningen. Dit heeft effect op de ontwikkelingen voor Port of Den Helder, onder andere op de transitie wind (van zee) en waterstof (economie) en Airport (onder andere de transitie van olie en gas naar nieuwe bedrijvigheid zoals offshore wind op zee en drone-ontwikkeling)
3. Woningbouwopgave: onder andere binnenstedelijk, wijk- en buurtgerichte herstructurering, verhouding koop/ huurwoningen, bouwen voor diverse doelgroepen en verduurzaming van woningen
4. Transformatie van het landelijk gebied: onder andere verzilting, waterkwaliteit, biodiversiteit, grondwaterpeil en biologische teelt
5. Bestaanszekerheid en kansenongelijkheid: dit gaat over de sociale veerkracht van onze samenleving. De vraagstukken gaan onder andere over de kansrijke buurten, veel ondersteuning en voorzieningen, een relatief groot aantal huurwoningen en gecompliceerde vraagstukken over zorg en veiligheid

Verder is het van groot belang om verschillende uitdagingen aan te pakken om Den Helder toekomstbestendig en veerkrachtig te maken. De belangrijkste urgente uitdagingen zijn:

- 1) Jongeren trekken weg en vergrijzing: Den Helder is een gemeente met een snel afnemende beroepsbevolking. Jonge mensen trekken weg, terwijl de regio hen hard nodig heeft voor het in stand houden van voorzieningen, voor de arbeidsmarkt en voor een innovatief, inclusief en duurzaam ondernemersklimaat. Daarnaast legt de toenemende vergrijzing steeds meer druk op de zorg- en welzijnssector
- 2) Mismatch op de arbeidsmarkt: werkgevers in alle sectoren hebben moeite met het vinden van personeel, vooral in technische sectoren, zorg en agrarische bedrijven. Het tekort aan technische vakmensen en meer algemeen HBO/academisch geschoolde mensen belemmert de economische groei en innovatie, vooral in de energietransitie
- 3) Klimaatverandering en duurzaamheid: Den Helder staat voor grote uitdagingen op het gebied van klimaatverandering, duurzaamheid en energietransitie. Specifieke problemen zijn onder andere netcongestie en de behoefte aan duurzame energieoplossingen
- 4) Sociaaleconomische uitdagingen: Den Helder heeft te maken met een opeenstapeling van achterstanden (gemiddeld een lager inkomen, lager opleidingsniveau, meer vroegtijdig schoolverlaters, minder arbeidsparticipatie en meer gebruik van voorzieningen in vergelijking met het landelijk gemiddelde). Daarnaast staan de publieke voorzieningen zoals onderwijs, zorg en openbaar vervoer onder druk

Om goed in te spelen op de veranderde omstandigheden en de steeds complexere vraagstukken, is een andere aanpak nodig: nog meer samenwerking met anderen (overheden, partners, organisaties en inwoners) en werken vanuit een grote overkoepelende blik. De gemeente vindt het belangrijk om een samenwerkende gemeente te zijn en dicht bij haar inwoners, ondernemers en organisaties te staan. Participatie is breder en informeler dan inspraak en gaat over het vroegtijdig betrekken van inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en belanghebbenden. Participatie vindt niet alleen bij de voorbereiding plaats maar ook bij de uitvoering en evaluatie van gemeentelijk beleid. Bij participatie is er ruimte of wordt er ruimte gecreëerd om de inbreng van participanten mee te nemen in het gemeentelijk beleid.

Daarnaast is het van belang om als organisatie meer planmatig en efficiënter te werken en speelt datagedreven werken een steeds grotere rol in het verbeteren van gemeentelijke processen en diensten: door het verzamelen, analyseren en gebruiken van data kan de gemeente efficiënter en effectiever opereren, met als resultaat een betere dienstverlening voor burgers en een slimmere inzet van middelen.

De opkomst van kunstmatige intelligentie (AI) speelt hierin een grote rol. AI kan helpen bij het automatiseren van routinetaken, het voorspellen van behoeften en het optimaliseren van besluitvormingsprocessen. Bijvoorbeeld, AI kan ingezet worden voor het verbeteren van verkeersstromen, het efficiënter beheren van gemeentelijke middelen of het snel en accuraat afhandelen van aanvragen van burgers. Kort gezegd biedt datagedreven werken de mogelijkheid om sneller te reageren op de dynamiek van de samenleving.

Ambities en ontwikkelingen

De grotere ambities en ontwikkelingen uit de kadernota 2025 zijn nog steeds actueel. Hieronder volgt een uiteenzetting van hoe Den Helder inspeelt op de geschetste vraagstukken en uitdagingen en wat er de komende jaren onder andere op ons afkomt.

Veiligheid: Preventie met gezag

Den Helder is een van de gemeenten die een financiële bijdrage ontvangt vanuit het ministerie Justitie en Veiligheid voor de periode juli 2024 – juli 2027. Het gaat hierbij om drie keer maximaal €500.000 voor een lokale preventieaanpak van (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit. Dit past in de domeinoverstijgende gebiedsgerichte aanpak die wij nodig achten in de kansrijke buurten. Met de extra bijdrage wordt momenteel een werkwijze ontwikkeld die de structurele gemeentelijke aanpak richting geeft.

Regie op de volkshuisvesting

De volkshuisvestingsopgave is in alle gemeenten aanwezig en heeft raakvlakken met tal van andere vraagstukken. Regie op volkshuisvesting zet onder andere in op de woningbouwopgave, voldoende huisvesting voor inwoners met urgentie en aandachtsgroepen, passende woonvormen voor inwoners met een zorg- of ondersteuningsvraag, dakloosheid, opvangvoorzieningen en de urgentieverordening. Daarnaast zetten we met het programma Nieuwkomers in op een aanpak om nieuwkomers te huisvesten en te laten integreren. De krapte op de woningmarkt wordt ook nog steeds in Den Helder gevoeld. We faciliteren dan ook de inzet van Woningstichting Den Helder/Helder Vastgoed om over de periode 2022 -2027 in totaal +/- 500 nieuwe woningen in diverse prijsklassen te realiseren, zowel koop als huur, voor diverse doelgroepen en (deels) op onderscheidende locaties.

Jeugdhulp/Onderwijshuisvesting

Kinderen en jongeren moeten prettig, gezond en veilig kunnen opgroeien. Het onderwijs vormt hierin een basis waarop ieder kind zich ontwikkelt en voorbereidt op de toekomst. De komende jaren werken we met de schoolbesturen aan een goede huisvesting van de scholen. Zo wordt momenteel toegewerkt naar de nieuwbouwlocatie in Julianadorp voor de Prinses Margrietschool. De gemeente is verantwoordelijk voor het organiseren van de toegang tot jeugdhulp. We werken regionaal samen om afspraken te maken met aanbieders die jeugdhulp of jeugdbescherming bieden. De komende jaren zal veel inzet gericht zijn op het verbeteren van de hulp en het beter beheersbaar maken van het stelsel. Aan de hand van de Hervormingsagenda Jeugd pakken we knelpunten in de jeugdzorg aan en zetten we in op het houdbaar maken naar de toekomst.

Regionale samenwerking

De complexiteit van de opgaven van gemeenten vraagt steeds meer regionale samenwerking. In de Kop doen we dit aan de hand van een structurele gezamenlijke inkoop van voorzieningen Wmo, een Regiovisie Sociaal Domein en de Samenwerkingsagenda Samen op Kop. Daarnaast zijn er de gemeenschappelijke regelingen als gezamenlijke uitvoeringsorganisaties. Om onze doelen te bereiken kijken we ook naar samenwerking op Noord-Holland-Noord niveau zoals op de thema's wonen, economie en mobiliteit en in de uitwerking van het Ontwikkelperspectief met de provincie.

De Regio Deal 'Samen Noord-Holland Noord versterken' is in 2024 toegekend. Met de rijksbijdrage van 32,5 miljoen euro die hiermee beschikbaar is gekomen, zetten de 3 regio's (Westfriesland, Noordkop en Alkmaar) gezamenlijk in op initiatieven die bijdragen aan beter leven, werken en wonen in de regio. Het rapport Elke regio telt! wijst op het belang van beleid gericht op het bevorderen van brede welvaart in een specifieke regio. Dit

vraagt interbestuurlijke samenwerking in voorbereiding en uitvoering. Daartoe onderhouden we contacten met de provincie en betrokken departementen.

Europese agenda

Regionale ambities en agenda's zijn steeds vaker afhankelijk van Europese initiatieven. Europese fondsen en netwerken kunnen namelijk worden ingezet voor de realisatie van gemeentelijke beleidsprioriteiten. Om een Europese projectaanvraag met kans op succes in te dienen, is het van belang om hier ervaring in op te doen. Dit doen we door te participeren in relevante projecten van Europese steden in ons netwerk en door zelf initiatieven naar de Europese Commissie te nemen. In de afgelopen drie jaar is er bestuurlijk een goede relatie opgebouwd met de gemeentes Ravenna (Italië), Brest (Frankrijk), Cork (Ierland) en Svendborg (Denemarken). Ook zijn de eerste bestuurlijke contacten gelegd met de gemeentes Kiel (Duitsland), Esbjerg (Denemarken) en Göteborg (Zweden). Daarnaast is er vanuit een uitwisselingsprogramma van de EU inmiddels toegang tot een netwerk van zo'n 100 Europese gemeentes. Hiermee is een goede basis gelegd om de samenwerking op gezamenlijke uitdagingen uit te werken.

Duurzaamheid/Energietransitie

De gemeente stimuleert en draagt bij aan de verduurzamingsopgave van zowel woningen, bedrijvigheid als overig (maatschappelijk) vastgoed. Ook zetten we in op verduurzaming van ons eigen vastgoed. Er is blijvende inzet op de aanpak van netcongestie en onze ambities op de ontwikkeling van waterstof en wind van zee. Op duurzaamheid zijn er de afgelopen jaren veel afspraken gemaakt, zowel mondiaal, Europees, landelijk, provinciaal als regionaal. In het Programma Duurzaamheid 2024-2027 zijn deze afspraken vertaald naar lokale ambities en wordt actief ingezet op de 5 thema's (de Big 5) duurzame mobiliteit, biodiversiteit, klimaatadaptatie, energietransitie en circulaire samenleving.

Investeringskader Waddengebied (IKW)

Het IKW is het meerjarig investeringsprogramma van de provincies Noord-Holland, Friesland en Groningen om onderscheidende en bijzondere projecten in het Waddengebied mogelijk te maken. Binnen dit programma werkt Den Helder aan drie grote projecten/gebiedsontwikkelingen: Maritiem Cluster, Mee met de Zee en Rondje Waddenbaai die van belang zijn voor de stad en bijdragen aan de versterking van de relatie van de stad met de Wadden, bijvoorbeeld het beleefbaar maken van het Wad. Deze projecten bieden veel meerwaarde aan de doelstellingen voor het Waddengebied en zijn daarmee kansrijk voor het verkrijgen van subsidie vanuit het Investeringskader Waddengebied, de subsidiepot voor grootschalige projecten/gebiedsontwikkelingen vanuit het Waddenfonds. Voor de Kop van Noord-Holland is hierin circa € 21 miljoen gereserveerd.

Maritiem Cluster/Bereikbaarheid

Het bestuursakkoord Maritiem Cluster is nog steeds de basis voor de samenwerking van het ministerie van Defensie/Koninklijke Marine, de provincie Noord-Holland en de gemeente Den Helder. Het programma is gericht op het versterken van de haven economie en de stadsontwikkeling. Ook houdt het rekening met het faciliteren van de benodigde groei in het kader van (inter)nationale veiligheid. De bouwstenen voor de komende jaren daarin zijn het verbreden en versterken van de havendijk langs het Nieuwediep, de verplaatsing van de Moormanbrug met daarbij het verdiepen van de vaarweg, aansluitend op de Moormanbrug de realisatie van de Ravelijnbrug, herinrichting van het tracé Nieuwe Diep/Nieuwe werk, de inrichting van de vaarroute Boerenverdriet en de inrichting van Buitenveld. Dit programma sluit aan bij de doelstellingen van een bredere mobiliteitsaanpak die samen met de gemeente Texel en de provincie Noord-Holland is ontwikkeld en in 2025 vastgesteld. Hierin gaat het om het op korte termijn bereikbaar houden van stad en regio. Op langere termijn gaat het om de inzet voor toekomstbestendig openbaar vervoer, mobiliteitstransitie en het vernieuwen van de haven voor het aanmeren van de veerboot naar Texel.

Stedelijke vernieuwing/Kansrijke buurten

Ook de komende jaren blijft inzet nodig op revitalisering en herstructurering in het stadshart. Zeestad cv/bv en Woningstichting Den Helder/Helder Vastgoed geven hieraan vorm in diverse projecten zoals de herstructurering van de Koningstraat, de herontwikkeling van het gebied van de Kroonpassage en Dijkkwartier. Met maatschappelijke partners, bedrijven en bewonersorganisatie werken we ook aan de versterking van onze buurten. Een boost aan deze gewenste versterking is de in 2024 toegekende bijdrage van ruim elf miljoen euro uit het landelijke Volkshuisvestingsfonds, om te investeren in de kwaliteit van de lokale woningvoorraad, leefomgeving en openbare ruimte. De gemeente draagt zelf ongeveer vijf miljoen bij. Deze in totaal zestien miljoen euro's worden ingezet in zes verschillende kansrijke buurten, namelijk de Van Galenbuurt, Oostslootbuurt, Centrum, Sluisdijkbuurt, Visbuurt en Tuindorp-Oost. De gemeente werkt momenteel een plan van aanpak uit hoe

met de subsidie het meeste gedaan kan worden. Binnen twee jaar wordt de uitvoering van de regeling gestart. De looptijd van de subsidie is tien jaar.

Winkelgebieden

Ook werken we aan de versterking van de winkelgebieden. Een subsidieregeling met bijbehorende middelen zijn door u beschikbaar gesteld voor gevelrenovatie aan de Marsdiepstraat en het Julianaplein. Voor Schooten Plaza is een traject gestart met een kopgroep van eigenaren voor gedeeltelijke sloop en het toevoegen van woningen boven de winkels. Ook de andere winkelgebieden zijn in beweging om aantrekkelijk te blijven naar de toekomst.

Willemsoord/Vrije tijd: Erfgoed-Cultuur-Toerisme en Recreatie-Sport

Het Helders erfgoed verduurzamen in energieverbruik is een opgave die voor elk monument maatwerk vraagt. In ons beschermd stadsgezicht ligt daarnaast een onderhoudsopgave aan kunstwerken en kades. Er wordt ingezet op het behouden, ontwikkelen, benutten en gebruiken van ons erfgoed en cultuuraanbod. Verder nemen we maatregelen om sport en bewegen te stimuleren, om zo de kans te vergroten op een goede gezondheid. De openbare ruimte is ingericht voor deze activiteiten en is aantrekkelijk om te verblijven en elkaar te ontmoeten. We werken aan een adequaat en kwalitatief goed aanbod van sportvoorzieningen en passend bij de behoefte. Met het uitvoeringsprogramma beleidskader Toerisme en Recreatie richten we ons op drie hoofdgebieden: kusttoerisme in Julianadorp, stedelijk toerisme in Den Helder en kleinschalig agrarisch toerisme in het buitengebied.

Helders perspectief

We willen voor onze (toekomstige) inwoners een gemeente zijn waar het prettig en goed wonen, werken, leren en recreëren is. Het Helders perspectief (2024-2027) richt zich op positieve veranderingen in de gemeente, zoals een toename van werkgelegenheid, verbeterde voorzieningen en een dynamischer stadsleven. En ook op een stijging van het aantal inwoners, nieuwe woningen en een toename van economische bedrijvigheid. Om de programmalijnen te faciliteren werken we vanuit een netwerk- en positioneringsstrategie en monitoren we de voortgang.

Noodzaak om te kiezen

Het dilemma is dat we het elk jaar moeten doen met de financiële ruimte die er is waarbij we werken aan projecten die na 2029 om financiering vragen, terwijl de tegemoetkoming van het Rijk via het gemeentefonds heel beperkt is. In de kadernota is zichtbaar dat niet de volledige financiële ruimte is ingevuld. De onzekerheden waarmee de gemeentefinanciën zijn omgeven heeft ertoe geleid dat het college niet de volledige meerjarenraming heeft ingevuld.

Vanuit het Rijk verwachten we nog steeds een reëlere compensatie voor de ravijnjaren en de jaarlijkse stijgingen van de kosten in de jeugdzorg. Immers, in het overhedenoverleg voert de VNG met het Rijk daar nog steeds gesprekken over. Na de zomer verwachten we daar meer informatie over. Met name de compensatie voor het dossier Jeugd staat dan op de agenda.

In de keuzes stelt het college, door onvoldoende tegemoetkoming van het Rijk op medebewindstaken, voor om twee taakstellingen voor twee jaar financieel uit te stellen en verder voor te bereiden. Dat geldt voor de taakstelling 2024 op de subsidies sociaal domein en dat geldt ook voor de taakstelling om te komen tot een kleinere ambtelijke organisatie door het maken van keuzes in ambities. Het Rijk komt de gemeente namelijk voor deze twee jaar wel enigszins tegemoet. De meerjarenraming laat zien dat hiervoor voldoende dekking is. Het nu direct doorzetten van de taakstellingen doet bovendien afbreuk aan een zorgvuldige uitwerking en de ambities van de gemeente. De taakstellingen zijn mede ontstaan doordat er te weinig zicht was en is op een adequate rijksbijdrage. Het Rijk heeft een eerste stap gezet in de voorjaarsnota en het gesprek wordt in augustus vervolgd.

Organisatieontwikkeling en taakstellingen

Het college is zich bewust van de eerder afgesproken taakstellingen, maatregelen en afspraken over de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie. Hiervoor zijn acties in gang gezet. Het college informeert de raad hierover voor het zomerreces via een raadsinformatiebrief. In de uitwerking van de begroting 2026 wordt dit verder geconcretiseerd.

Financiële ontwikkeling kadernota 2026

Een positief getal betekent dat de uitgaven hoger zijn dan de opbrengsten	Begroting	Meerjarenbegroting		
Bedragen x € 1.000	2026	2027	2028	2029
Primitieve begroting	781	-242	-149	-149
Eerste tussenrapportage 2025	-2.364	-2.807	-2.622	-3.038
Kadernota 2026				
Autonome ontwikkelingen	844	970	718	816
Maatregelen	-514	-790	-790	-790
Ruimtevragers	2.845	2.545	1.375	1.890
Kadernota 2026	3.175	2.725	1.302	1.915
Begroot saldo	1.592	-325	-1.469	-1.272

Toelichting

Het totaaloverzicht van de kadernota laat de financiële stand zien van de ontwikkeling van de begroting na de verwerking van:

- de eerste tussenrapportage 2025
- de autonome ontwikkelingen zoals gepresenteerd in de kadernota
- de maatregel om de heffing van de forensenbelasting aan te passen en te verhogen
- het voorstel voor de invulling van de ruimtevragers

In de wetenschap dat dit een kadernota betreft en niet de begroting, is op 21 april 2025 het beeld van de huidige financiële situatie opgemaakt. Dit beeld wijkt op enkele onderdelen af van de schets in de notitie die op 24 maart is besproken in de commissievergadering Bestuur en Middelen.

In de kadernota is de stand van de eerste tussenrapportage volledig verwerkt. De structurele ontwikkelingen zoals verwerkt via de tussenrapportage zijn als Bijlage 3 opgenomen. De belangrijke posten daaruit zoals de effecten uit de voorjaarsnota van het kabinet zijn apart toegelicht bij de onzekerheden.

In de bovenstaande tabel wordt allereerst gepresenteerd het saldo van de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 zoals dat is vastgesteld door de gemeenteraad. Het jaar 2029 is daarin een kopie van 2028. De ontwikkelingen als gevolg van rente en afschrijvingen zijn apart verwerkt voor alle jaren. Omdat er in de jaarschijf 2028 verder geen incidentele posten zijn opgenomen kan dit saldo worden gekopieerd naar 2029.

De regel "Eerste tussenrapportage 2025" vloeit direct voort uit de tussenrapportage die als apart document in de gemeenteraad wordt voorgelegd ter besluitvorming. Zoals hierboven aangegeven is het overzicht van de verwerkte structurele posten opgenomen in bijlage 3.

Vervolgens geeft de regel autonome ontwikkelingen weer welke zaken als onvermijdelijke effecten zijn verwerkt in de kadernota. Dit is in het hoofdstuk *autonome ontwikkelingen* per regel toegelicht.

Als onderdeel van de besluitvorming over de kadernota wordt voorgesteld deze ontwikkelingen te verwerken in de begroting 2025 en de meerjarenraming. Indien zich in de periode tot 1 augustus nieuwe inzichten voordoen worden deze apart gepresenteerd in de begroting 2026 die op 16 september aan de raad wordt aangeboden.

De stand laat zien dat het mogelijk is om een sluitende begroting en meerjarenraming te halen met de kanttekening dat in 2026 het tekort wordt veroorzaakt door incidentele lasten.

De samenstelling en inhoudelijke toelichting op de afzonderlijke regels volgt in de hoofdstukken hierna. Op deze plek staan we stil bij de vijf grootste ontwikkelingen met een financieel gevolg en hoe dit kan doorwerken naar de toekomst. Deze ontwikkelingen zijn:

1. het voorstel van het kabinet in de voorjaarsnota voor de demping van de ravijnjaren
2. de tegemoetkoming van het kabinet voor de stijgende kosten in de jeugdzorg
3. de maatregelen voor het op niveau brengen van de uitvoeringskracht
4. het nu niet direct doorzetten van de bezuinigingen via de taakstelling op de subsidies
5. het voeren van het benodigde onderhoud

1. demping ravijnjaren gemeentefonds

In de begroting van 2025 is een reeks van maatregelen opgenomen op de zogenoemde ravijnjaren in het gemeentefonds op te kunnen vangen. Dit zogenoemde ravijn is ontstaan door een verlaging van de bijdrage aan het gemeentefonds door de rijksoverheid. De omvang van het ravijn is landelijk een bedrag van € 2,4 miljard voor alle gemeenten samen. Het ravijn heeft drie oorzaken, de gebrekkige compensatie sinds enkele jaren voor de taken in het sociaal domein, de uitname uit het fonds, en de te beperkte compensatie voor gestegen prijzen en de toegenomen taakintensiteit. Landelijk sinds hierover diverse adviezen uitgebracht. Deze adviezen zijn meerdere malen onderwerp van gesprek geweest tussen de Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG) en het kabinet. Diverse externe bureaus en adviesraden hebben daarbij aangegeven dat het ravijn niet zonder gevolgen kan blijven voor de dienstverlening als het ravijn onvoldoende wordt gedempt.

Het kabinet heeft zich in meerdere overleggen uitgesproken over het ravijn en naast de erkenning van de problematiek gewezen op de mogelijkheden die de gemeenten zelf hebben om maatregelen te treffen en aangegeven dat de mogelijkheid van het kabinet financieel beperkt zijn.

In het najaar is het kabinet de gemeente tegemoet gekomen door een fout in de berekeningswijze van het accres voor de begroting 2025 te herstellen. Dit is afgerond structureel € 400 miljoen en is verwerkt in de decembercirculaire. Na deze verwerking was de omvang nog steeds afgerond € 2,4 miljard.

In de voorjaarsnota wordt nu vanaf 2026 nogmaals € 400 miljoen structureel beschikbaar gesteld. Voor Den Helder levert dit structureel een verlichting op van € 1,2 miljoen.

2. tegemoetkoming stijgende kosten jeugd

Voor de problematiek van de stijgende kosten in de jeugdzorg als gevolg van sterk oplopende prijzen en een toenemende zorg vraag is een commissie onder leiding van voormalig minister Van Ark gevraagd te adviseren. Bij de opdracht is tussen kabinet en VNG afgesproken dat het advies van de commissie als zeer zwaarwegend zou worden opgevat. Het advies is op zich helder. De commissie adviseert om de gemeente tegemoet te komen voor de nog steeds stijgende kosten. De commissie maakt hierin een drieslag:

- voor de problematiek van de jaren 2023 en 2024 adviseert de Commissie om de gemeenten hierin voor 50% te compenseren. Voor Den Helder is dat een bedrag van afgerond € 2,7 miljoen;
- voor 2025 en volgende jaren adviseert de commissie de stijgende kosten te compenseren. Op basis van de stand eind 2024 zou dat een bedrag van ruim € 800 miljoen landelijk inhouden als toevoeging aan het gemeentefonds. Voor Den Helder ruim € 3 miljoen. En in 2026 nog eens € 1,8 miljard voor een volledige compensatie van de stijgende prijzen en het toenemende zorg volume;
- nadat de financiële druk eraf is opnieuw en gericht de maatregelen uit de hervormingsagenda uit te werken.

De commissie stelt hierbij dat de continue financiële druk en tekortkomingen zorgen voor een begrijpelijk maar niet goed werkende reactie. De stijgende kosten leiden steeds opnieuw tot een wens om in te grijpen. Maar door de onderschatting van de financiële ontwikkeling ontstaat steeds weer opnieuw de teleurstelling van een verdere kostenstijging.

In de voorjaarsnota kiest het kabinet voor een zeer gedeeltelijke compensatie. Er wordt nog geen uitspraak gedaan over de jaren 2023 en 2024 en voor het lopende jaar wordt afgerond structureel € 400 miljoen beschikbaar gesteld. De middelen die eerder gekort zijn omdat er hervormingsmogelijkheden zijn worden vervolgens voor 2026 en 2027 wel beschikbaar gesteld.

Om de rijksbegroting vervolgens niet te structureel belasten raamt het kabinet vanaf 2028 nieuwe opbrengsten. Dit is de invoering van een eigen bijdrage, het effect van korte trajecten en wordt de taakstelling uit het verleden geïndexeerd.

Omdat het kabinet en de VNG beiden begrijpen dat dit een onvoldoende structurele oplossing is, is afgesproken dat in het zogenoemde Overhedenoverleg van augustus verder wordt gesproken.

Met de hierboven genoemde uitkomst van de voorjaarsnota moeten de gemeenten hun kadernota's en de begroting 2026 gaan opstellen. In de kadernota is ervoor gekozen om dit als volgt te verwerken:

- we verwerken de demping van het ravijn voor € 1,2 miljoen als een structurele correctie op de inkomsten, de daling van de uitkering uit het gemeentefonds wordt minder groot.
- we rekenen met een structurele tegemoetkoming in de stijging van de kosten van de jeugdzorg voor € 1,5 miljoen. Dit is niet genoeg voor de kostenstijging die in 2025 een extra inzet vergt van € 2,6 miljoen. De nieuwe opbrengst die het kabinet raamt vanaf 2028 veronderstellen wij als neutraal. Als wettelijk een eigen bijdrage mogelijk wordt gemaakt zullen wij die ook invoeren. Als de trajectduur daalt is dat een correcte dekking en als de hervormingsagenda goed wordt uitgewerkt en aanslaat dan werkt ook die opbrengst neutraal uit. In de passage hiervoor staat verschillende keren: "als...dan", dat betekent wat het college betreft dat hierin een onzekerheid schuilt. Het gesprek in augustus in het overheden overleg vatten wij op als een kans. Een kans op herstel van de algemene reserve als er voor oude jaren een vergoeding komt, en een kans op een beter structureel perspectief.

3. maatregelen voor het op niveau brengen van de uitvoeringskracht

Voor de uitvoering van de plannen van de gemeente en de samenwerking met de daarbij betrokken partners is een sterke uitvoeringskracht nodig. De inzet op de duurzame versterking van de gemeente in sociaal en economisch opzicht vraagt ook om voldoende tijd en inzet vanuit de gemeente zelf. De ambities lopen in dat verband vrijwel gelijk op met de discussie over taken die de gemeente uitvoert in medebewind waarvoor het Rijk onvoldoende middelen beschikbaar heeft gesteld. Vorig jaar is de keuze voorgelegd om als het ravijn niet door het Rijk wordt gedempt, gekeken moet worden naar de taken die wij in medebewind uitvoeren. Er zal dan, noodgedwongen, gekozen moeten worden.

In deze kadernota wordt in het onderdeel keuzes zichtbaar dat de uitwerking en realisatie van de ambities een extra financiële inzet nodig maakt. In dat verband leggen we als keuze voor om in 2026 en 2027 dit niet te doen. Voorgesteld wordt om de taakstelling "geen knaken = minder taken" voor twee jaar financieel uit te stellen.

4. het nu niet direct doorzetten van de bezuinigingen via de taakstelling op de subsidies

Een van de opdrachten in de begroting 2024 en 2025 is het uitwerken van een vermindering van de subsidies die de gemeente verstrekt. Vorig jaar heeft de raad daarbij besloten om nieuwe bezuinigingen op de cultuursector te schrappen. Het tweede deel maakt nog onderdeel uit van de meerjarenraming. De beperkte demping van het ravijn in het gemeentefonds en de uitspraken in de commissievergadering van 24 maart 2025 maken dat de keuze wordt voorgelegd om ook de taakstelling voor € 450.000 twee jaar uit te stellen.

5. uitvoeren benodigd onderhoud

In de kadernota is op verschillende plekken rekening gehouden met extra kosten voor onderhoud. Dit zijn de onderwerpen die als onvermijdelijke kosten zijn verwerkt in de tussenrapportage en in deze kadernota. Dit betreft het vervangen van lichtmasten, en verkeersregelinstallaties, de tijdelijke verlichting in het Duinpark, de extra inzet voor bestrijding van iepziekte, de investeringen in het zwembad, en de reservering voor hogere structurele onderhoudslasten voor het gemeente vastgoed, de sportaccommodaties en de openbare ruimte.

De keuze die hier wordt gemaakt is het op voorhand opnemen van een reservering om daarmee te voorkomen dat de uitwerkingen van het onderhoud in 2026 en 2027 voor nieuwe budgettaire vraagstukken zorgt. Enerzijds dus voor de concreet benoemde maatregelen en anderzijds als reservering voor de uit te werken beheerplannen.

Onzekerheden

In de kadernota 2026 spelen naast het gemeentefonds en de problematiek van de jeugdzorg een drietal specifieke onzekerheden een belangrijke rol. Deze onzekerheden zijn:

1. de eerder opgenomen opbrengst uit de spreidingswet (€ 418.000)
2. de netto opbrengst uit parkeren (€ 300.000)
3. de opbrengst uit een nieuw te verlenen lening aan Woningstichting Den Helder (€ 430.000)

In de kadernota laten we deze opbrengsten, die alle drie vanaf 2027 onzeker zijn, intact.

ad 1. de spreidingswet

Voor de spreidingswet geldt dat bekend is dat het huidige kabinet voornemens is om de wet in te trekken maar dat de daarvoor benodigde wetswijzigingen nog niet zijn ingediend. Tegelijkertijd is en blijft het zogenoemde faciliteitenbesluit asielcentra van kracht. Op grond van dit faciliteitenbesluit ontvangt de gemeente nu jaarlijks een vergoeding die elk jaar in de decembernote wordt opgenomen. De toekenning is elk jaar incidenteel en vindt plaats via de septembercirculaire. Tot op heden is dat te laat om vooraf in de begroting te verwerken. De opbrengst van het faciliteitenbesluit varieert van € 0,2 miljoen tot € 0,6 miljoen. We combineren nu beiden: we houden de raming zoals opgevoerd voor de spreidingswet intact en gebruiken het faciliteitenbesluit als financiële zekerstelling. We volgen de ontwikkeling zoals die zich in Den Haag gaat voltrekken en rapporteren hierover.

ad 2. opbrengst parkeren

In de begroting wordt vanaf 2027 rekening gehouden met een netto opbrengst uit parkeren. De beleidsnotitie parkeren wordt in 2026 aangeboden aan de raad. Er is na vaststelling van de notitie te weinig tijd om alle fysieke en andere aanpassingen nog in 2026 te voltooien. Het gevolg hiervan is dat de opbrengst 2027 komt te vervallen. Vanaf 2028 blijft de eerdere netto opbrengst van € 300.000 in het financieel perspectief.

ad 3. de lening aan Woningstichting Den Helder

Woningstichting Den Helder heeft inmiddels om afstemming gevraagd voor de mogelijkheid om een lening aan te trekken via de gemeente. Als voorwaarde hiervoor geldt onder andere dat de gemeente het publieke belang van de lening moet aangeven. Op grond hiervan blijft de raming van de provisie in de begroting.

Autonome ontwikkelingen

Bedragen x € 1.000	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2026	2027	2028	2029
Kadernota 2026				
Autonome ontwikkelingen	844	970	718	816
1. Vervangingsinvestering lichtmasten en verkeersregelininstallatie	0	104	102	100
Voor de vervanging van lichtmasten en verkeersregelininstallatie is een krediet nodig van € 1,225 miljoen. Hiervan is € 850.000 voor de lichtmasten, afschrijving in 20 jaar, en € 375.000 voor de verkeersregelininstallatie, afschrijving in 20 jaar. De kapitaallast van de vervangingsinvestering is vanaf 2027 € 104.000.				
2. Toename onderhoudslasten	300	400	500	600
De onderhoudsvraagstukken voor zowel de gebouwen, verschillende (sport)accommodaties als de openbare ruimte vergen meer middelen. Alvorens de de hiervoor benodigde budgetten beschikbaar worden gesteld zullen eerst de beheerplannen moeten worden afgerond en getoetst, Voor het onderdeel vastgoed en accommodaties wordt vooralsnog rekening gehouden met een stijging van de onderhoudslast met structureel € 300.000 per 2026. Voor het onderdeel openbare ruimte geldt dat de opstelling van de beheerplannen na de zomer wordt afgerond en met deze stelpost moet worden voorzien in de reeks van vervangingsinvesteringen en onderhoudsmaatregelen in de openbare ruimte. Deze maatregelen zijn vergelijkbaar aan de afgelopen 2 jaar waarin in tussenrapportages en de begroting voorstellen werden gedaan voor niet geplande maar wel noodzakelijke vervangingen.				
3. Frictiekosten realisatie taakstelling beheerkosten zwembad	100	50	0	0
In de begroting 2025 is rekening gehouden met het realiseren van een lagere bijdrage voor de gebruikerslasten van het zwembad. Deze taakstelling bedraagt structureel € 188.000. De uitwerking van de taakstelling vindt in overleg tussen het zwembad en de gemeente plaats. Op basis van de stand van zaken april 2025 wordt rekening gehouden met het geleidelijk realiseren van de taakstelling waarbij in 2026 dit nog niet volledig lukt voor € 100.000 en in 2027 nog niet lukt voor € 50.000.				
4. Betaald parkeren	0	300	0	0
In de begroting wordt vanaf 2027 rekening gehouden met een netto opbrengst uit parkeren. De beleidsnotitie parkeren wordt in 2026 aangeboden aan de raad. Er is na vaststelling van de notitie te weinig tijd om alle fysieke en andere aanpassingen nog in 2026 te voltooien. Het gevolg hiervan is dat de opbrengst 2027 komt te vervallen. Vanaf 2028 blijft de eerdere netto opbrengst van € 300.000 in het financieel perspectief.				
5. Vertraging invoering eigen bijdrage WMO	230	0	0	0
Eind 2024 is door het kabinet besloten om de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage niet in 2026 te laten ingaan, maar uit te stellen naar 2027. Dit betekent dat dit onderdeel vanuit de beheersmaatregelen doorschuift naar 2027 en in 2026 het budget opgehoogd zal worden. De VNG is van mening dat de gemeenten hiervoor gecompenseerd moet worden. Zij zullen dit aan de orde stellen.				
6. Continuering bijdrage per inwoner regionale economische ontwikkeling	200	200	200	200
De bijdrage voor de regionale economische ontwikkeling bedroeg de afgelopen jaren € 3,50 per inwoner. Voor de periode 2026-2029 wordt een voortzetting van de maatregel als onvermijdelijk gezien omdat anders de economische ontwikkeling onvoldoende wordt ondersteund.				
7. Effect lagere rentestand	-56	-104	-104	-104
In begroting 2025 is voor nieuwe investeringen rekening gehouden met 3,4% rentelasten bij het aantrekken van nieuwe leningen. Sinds de opstelling van de begroting 2025 is rentestand geleidelijk gedaald. De verwachting is voor de nieuwe investeringen dat gerekend kan worden met 3% rentelasten bij het aantrekken van nieuwe leningen. Het voordelige effect wordt als voordelige autonome ontwikkeling verwerkt.				
8 Overige posten, afzonderlijk kleiner dan € 100.000	70	20	20	20
Voor de stedelijke ontwikkeling wordt in 2026 een incidenteel budget van € 50.000 noodzakelijk geacht. Daarnaast wordt voorgesteld om voor de vaste lasten van de buurthuizen en sportverenigingen een extra tegemoetkoming op te nemen van structureel € 20.000.				

Keuzes voor 2026-2029

	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2026	2027	2028	2029
Maatregelen	-514	-790	-790	-790
Aanpassing en verhoging forensenbelasting	-514	-790	-790	-790
Bij de begrotingsbehandeling 2025 is toegezegd om een aanpassing en verhoging van de forensenbelasting uit te werken en te presenteren in de kadernota. Voorgesteld wordt om, in lijn met het voorgelegde verzoek, de forensenbelasting te vereenvoudigen, te koppelen aan de WOZ-waarde en te maximeren. Een verhoging naar de ingebrachte suggestie van 1,7% is een te grote stap in relatie tot onze andere heffingen en wat elders in Nederland wordt gehanteerd. We achten een verhoging naar 1,2% van de WOZ-waarde en een maximale heffing van € 2.500 per 2027 mogelijk. We stellen voor dit gefaseerd in te voeren. Concreet betekent dit voor 2026 0,9% WOZ waarde en maximale heffing van € 2.100 en vanaf 2027 1,2% WOZ en maximale heffing van € 2.500.				
Ruimtevragers	2.845	2.545	1.375	1.890
1.01 Dienstverlening HUB	70	70	70	70
De realisatie van de HUB in Julianadorp voor de gemeentelijke dienstverlening vergt structureel een hogere inzet van middelen. Eerder is hiervoor € 80.000 structureel vrijgemaakt. We stellen voor aanvullend tenminste € 70.000 vrij te maken zodat in totaal € 150.000 beschikbaar is. Deze inzet is onder andere nodig voor de personele bezetting, beveiligingskosten en overige materiele zaken. Voor de realisatie van de HUB zijn er verschillende modaliteiten onderzocht waarin de dienstverlening kan worden aangeboden. We informeren de raad via een RIB over deze modaliteiten voor de behandeling van de kadernota in de commissievergadering.				
1.02 Uitvoeringsprogramma Dierenwelzijn	50	25	PM	PM
Voor de uitvoering van concrete maatregelen naar aanleiding van de vastgestelde visie Dierenwelzijn is een uitvoeringsprogramma in voorbereiding. In het uitvoeringsprogramma worden concrete acties en maatregelen gepresenteerd. Bij dit programma hoort een materieel budget. We stellen voor € 50.000 in 2026 en € 25.000 in 2027. De inzet van de ambtelijke organisatie vindt plaats binnen de bestaande budgetten. Voor de onderdelen uit het uitvoeringsprogramma waar de gemeente de opvang faciliteert geldt dat deze ontwikkelingen worden opgevolgd. Concreet betekent dit dat wanneer er meer kadavers moeten worden geruimd of meer dieren in de opvang worden aangeboden, de gemeente dit zal vergoeden. In het tweede jaar wordt het uitvoeringsprogramma geëvalueerd en beoordeeld of Dierenwelzijn in de jaren na 2027 ook een hogere inzet vergt.				
1.03 Niet doorzetten in 2026 en 2027 van de taakstelling subsidies	450	450	0	0
Het Rijk compenseert voor de jaren 2026 en 2027, waarmee we voorstellen om de taakstelling voor deze jaren dan ook niet door te voeren. Dit is onvoldoende zeker voor de jaren 2028 en 2029 waardoor er in deze kadernota vanuit wordt gegaan dat voorziene taakstellingen in deze laatste jaren worden gerealiseerd. Mocht het Rijk uiteindelijk ook voor die jaren de gemeenten tegemoetkomen kan de taakstelling worden heroverwogen.				
1.04 Niet doorvoeren in 2026 en 2027 van de verminderde inzet op medebewindstaken	500	500	0	0
Het Rijk compenseert voor de jaren 2026 en 2027, waarmee we voorstellen om de taakstelling voor deze jaren dan ook niet door te voeren. Dit is onvoldoende zeker voor de jaren 2028 en 2029 waardoor er in deze kadernota vanuit wordt gegaan dat voorziene taakstellingen in deze laatste jaren worden gerealiseerd. Mocht het Rijk uiteindelijk ook voor die jaren de gemeenten tegemoetkomen kan de taakstelling worden heroverwogen.				
1.05 Winkelgebieden	100	100	128	128
Voor de vitaliteit van de winkelgebieden wordt vanaf 2026 € 200.000 structureel ingezet. Voor € 100.000 kan het budget hiervoor worden ingezet vanuit de bestaande middelen voor economische ontwikkeling. In de kadernota wordt de structurele verhoging met € 100.000 gevraagd en de kapitaallasten van het gemeentelijk deel van de investering in Doorperweerth. Voor Dorperweerth wordt een investering uitgewerkt van in totaal € 600.000. Voor € 250.000 wordt in de investering bijgedragen door de vastgoedeigenaar. De gemeente zet een krediet in van € 350.000.				
1.06 Maatschappelijk vastgoed	215	215	215	215
In 2025 en 2026 wordt binnen de budgetten voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen gewerkt aan de uitwerking voor woon- en opvanglocaties. Naast deze voorbereidende inzet is er ook een blijvende extra inzet nodig op dit terrein. Om het vraagstuk blijvend te verstevigen is € 215.000 extra budget nodig.				

	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2026	2027	2028	2029
1.07 Verkeersveiligheid	100	0	52	52
Voor de projecten 2026 wordt een krediet € 646.000 gevraagd. Hiermee worden verschillende traject aangepast. De kapitaallasten bedragen € 51.700. Daarnaast wordt een eenmalig bedrag van € 100.000 gevraagd voor het toegankelijk maken van bushaltes.				
1.08 Schoolmaatschappelijk werk op het Pro VSO	40	40	40	40
Voor het schoolmaatschappelijk werk op het Pro VSO wordt € 40.000 structureel gevraagd. Met dit bedrag wordt eenzelfde inzet mogelijk als in het reguliere onderwijs.				
2.01 Cofinanciering Rijksbijdrage volkshuisvestingsfonds	0	0	0	0
Voor de aanpak en verbetering van de particuliere woningvoorraad is vorig jaar een aanvraag gehonoreerd. Den Helder heeft daarmee mogelijkheid om in de periode 2025-2034 € 16 miljoen in te zetten voor de stad mits de gemeente zelf zorgdraagt voor 30 % cofinanciering. De gemeentelijke bijdrage vergt daarmee een inzet van € 4,8 miljoen. Als cofinanciering kan daarbij de inzet van de ambtelijke organisatie worden opgevoerd. De ambtelijke inzet wordt ingeschat op gemiddeld € 150.000 per jaar. Naar verwachting rest er dan een te cofinancieren bedrag van € 3,3 miljoen. Voorgesteld wordt om dit bedrag vrij te maken ten laste van de algemene reserve of het rekeningresultaat. Jaarlijks wordt daartoe € 0,33 miljoen overgeheveld naar de reserve cofinanciering en vervolgens ingezet als gemeentelijk aandeel in de projectkosten.				
2.02 Volkshuisvestingsprogramma	380	380	380	380
Het Rijk stelt in 2025 de Wet Versterking regie op de volkshuisvesting vast. Hiermee komen een aantal extra taken op het gebied van wonen en woningbouw naar de gemeente toe. De overheid herpakt de regie op de woningmarkt en doet dit op de verschillende niveaus van Rijk, provincies en gemeenten. Voor de gemeente betekent dit een regierol op aantallen woningen en woningbouwlocatie; zo is in de Woondeal 2.0 afgesproken dat Den Helder 1.750 woningen realiseert tot en met 2030. Ook moet de gemeente regie nemen op betaalbaar bouwen en verdelingsafspraken met de regio maken over het kwalitatieve woningbouwprogramma. Concreet moet de gemeente een volkshuisvestingsprogramma vaststellen en beleid opstellen ten aanzien van de huisvesting van aandachtsgroepen (ouderen, uitstroom beschermd wonen, dak- en thuislozen, arbeidsmigranten, etc.). Daarnaast wordt de gemeente verplicht een urgentieverordening vast te stellen, inclusief wettelijk verplichte urgentiecategorieën. Om de woningbouw te versnellen worden lokale, regionale en landelijke versnellingstafels georganiseerd, waarop vastlopende woningbouwprojecten kunnen worden geagendeerd met als doel projecten vlot te trekken.				
2.03 Voorbereiding ontwikkeling Maranathagebied	0	0	0	0
In 2026 wordt de grondexploitatie voor het Maranathagebied voorbereid. Het gaat onder andere om de herontwikkeling van buurthuis de Viskom/Maranathakerk, opknappen speelplaats, toevoegen van woningen, parkeren en verbetering routing supermarkt. De voorbereidingskosten bedragen € 150.000. Deze worden geactiveerd als voorbereidingskosten. Uitgangspunt voor de grondexploitatie is dat deze neutraal zijn of winstgevend saldo hebben.				
2.04 Versterking vraagstukken Omgevingswet	135	135	135	135
De Omgevingswet betreft een nieuwe wettelijke taak, die in Nederland is ingevoerd om de regelgeving rond ruimtelijke ordening, milieu en natuur eenvoudiger en efficiënter te maken. Om de integrale uitvoering van de Omgevingswet lokaal te borgen, is versterking nodig op het gebied van regie, samenhang en afstemming binnen ruimtelijke initiatieven. Met deze inzet waarborgen we tijdige, juridisch verantwoorde en beleidsmatig goed onderbouwde besluitvorming. Zo blijven we als gemeente in staat om duurzaam en gebiedsgericht te sturen op de fysieke leefomgeving.				
2.05 Voorbereiding aanpassing kruising Julianadorp	100	0	0	0
Vanuit verschillende invalshoeken is de aanpak van de kruising Langevliet/Schoolweg gewenst. De invalshoeken hebben betrekking op de gebiedsontwikkeling, de bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Voor de voorbereiding van de wijzigingen aan de kruising is een werkbudget nodig van € 100.000. Deze kosten kunnen niet worden ingebracht in een grondexploitatie of worden doorbelast aan een planontwikkeling door derden.				
2.06 Cofinanciering IKW aanvraag	0	0	0	330
Den Helder werkt aan drie grote projecten/gebiedsontwikkelingen (Maritiem Cluster, Mee met de Zee & Rondje Waddenbaai) die van groot belang voor de stad zijn en bijdragen aan de versterking van de relatie van de stad met de Wadden. Naast gemeente Den Helder zijn andere betrokken partijen o.a. de andere drie Kop gemeenten, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en Landschap Noord-Holland. Door de ambities te koppelen aan lopende ontwikkelingen is de gemeentelijke bijdrage zoveel mogelijk gedekt binnen bestaande budgetten. Om de gemeentelijke bijdrage sluitend te krijgen is een krediet van € 6 miljoen nodig als aanvullende cofinanciering.				

	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2026	2027	2028	2029
2.07 Doorfietsroute	0	0	0	65
Voor de doorfietsroute is in 2025 een krediet vrijgemaakt van € 600.000. In het najaar van 2024 is een rapport uitgebracht waarin de volledige doorfietsroute verder is uitgewerkt in deelprojecten en financieel vertaald. De totale kosten voor rekening van de gemeente bedragen daarin € 2,9 miljoen. Dit is na aftrek van het door de provincie beschikbaar gestelde subsidie. De realisatie van de doorfietsroute zal niet eerder zijn afgerond dan in 2033. Als het tweede deel van de doorfietsroute wordt opgenomen vergt dit een aanvullend krediet van € 2,3 miljoen. De kapitaallasten daarvan zijn € 184.000 in de eindsituatie (2034). De doorfietsroute is en blijft voor de gemeente een belangrijk onderdeel van de ambities. Het nu inpassen van het volledige bedrag is enerzijds belangrijk voor het structurele financiële beeld en anderszijds echt te vroeg. Het jaar 2034 ligt immers 5 jaar na de meerjarenraming die nu voorligt. De uitvoeringsjaren tot en met 2028 worden nu opgenomen zodat dit deel nu ook volledig is ingepast in de meerjarenbegroting. In aanvulling het reeds beschikbare krediet van € 600.000, wordt voorgesteld om € 807.000 beschikbaar te stellen voor de tweede fase. Later volgt dan nog een derde fase (2029 tot en met 2033) van nog eens € 1,5 miljoen. De kapitaallasten van de tweede fase bedragen: € 65.000.				
2.08 Uitvoeringsprogramma Erfgoed	PM	PM	PM	PM
Het Erfgoedbeleidskader en uitvoeringsprogramma wordt aan de raad aangeboden in Q4 van 2025 ter vaststelling. Bij het uitvoeringsprogramma, dat beschikbaar komt na de opstelling van de begroting 2026, zal worden aangegeven welke zaken binnen het geldende financieel kader passen en welke additionele zaken meegenomen moeten worden naar besluitvorming in de loop van 2026. Specifiek voor de kadernota 2026 opgenomen als PM post: voor nu nog niet programmeerbaar en besluitrijp bevonden en wordt aan gewerkt.				
3.01 Nieuwe Diep/Nieuwe Werk	0	45	90	330
Het Maritiem Cluster ontwikkelt zich snel, mede aangejaagd door geopolitieke ontwikkelingen en de energietransitie. Dit heeft geleid tot een breed bestuurlijk draagvlak en commitment van de provincie Noord-Holland, Defensie en gemeente Den Helder om samen te investeren in de ontwikkeling van het Maritiem Cluster. Binnen deze ontwikkeling is de gemeente verantwoordelijk voor de herontwikkeling van Het Nieuwe Diep/Nieuwe Werk, inclusief de integratie van de nieuwe Moormanbrug (Defensie) en Ravelijnbrug (provincie). Dit draagt bij aan een betere bereikbaarheid van de stad, haven en veerhaven, versterking van de haven economie en verbetering van de leefbaarheid in Den Helder. In deze kadernota is voor de periode 2026-2029 een bedrag van € 6 miljoen opgenomen voor de voorbereiding en uitwerking. De totale raming voor de volledige herontwikkeling van Het Nieuwe Diep/Nieuwe Werk bedraagt € 60 miljoen. Het opgenomen bedrag is een voorbereidingskrediet dat uiteindelijk doorwerkt in kapitaallasten met een afschrijvingstermijn van 40 jaar.				
3.02 Regionale Samenwerking - Bereikbaarheid	145	145	145	145
Ontwikkelingen als Helden Perspectief, de versterking van onze (lucht)havenfunctie, de energietransitie en de regionale woningbouwopgave zijn van strategisch belang voor de toekomst van onze stad en vragen dan ook stuk voor stuk om blijvende en intensieve inzet. Goede bereikbaarheid is daarbij geen luxe, maar een harde randvoorwaarde: zonder structurele verbetering van onze verbindingen staat niet alleen de uitvoering van deze opgaven onder druk, maar ook onze positie binnen de regio en richting het Rijk. Denk bijvoorbeeld aan de koppelkansen bij een eventuele vernieuwing van het spoor. Alleen met voldoende strategische slagkracht blijven wij in staat om onze belangen krachtig te verdedigen en Den Helder en regio op de kaart te houden als volwaardige partner in Noord-Holland Noord.				
3.03 Organisatieontwikkeling/planmatig werken	200	200	0	0
In aansluiting op de ingezette organisatieontwikkeling en de aanbevelingen uit het Rijnconsult-onderzoek waarin de behoefte aan meer sturing, structuur en samenhang in de uitvoering nadrukkelijk is benoemd, wordt planmatig werken duurzaam verankerd binnen de organisatie. Deze inzet versterkt de voorspelbaarheid, kwaliteit en beheersbaarheid van gemeentelijke processen en projecten.				
3.04 Datagedreven werken	360	240	120	0
Voor de introductie en implementatie van het datagedreven werken zal door de hele organisatie heen een structurele inzet vergen van 5 fte. De organisatie krijgt de opdracht om de ruimte voor de inzet de komende jaren zelf vrij te maken binnen de totaal beschikbare middelen. Omdat dit een overgangstijd vergt en tegelijkertijd juist in de startfase wel goede voortgang moet worden gemaakt wordt hiervoor een incidentele impuls opgenomen. Extra middelen gedurende 3 jaar, na de drie jaar vervalt de impuls.				
3.05 Kansrijke buurten	0	PM	PM	PM
Voortzetten van het project Kansrijke Buurten ook na 2026 onder de opgave Aantrekkelijke Leefbare Woonstad voor de uitvoering van fysieke en sociale deelprojecten en de Helderse aanpak en programmering voor de Kansrijke Buurten. Er zijn tot en met 2026 middelen beschikbaar (€ 1,1 miljoen), welke geprogrammeerd kunnen worden richting uitvoering. In het programmaplan Kansrijke Buurten, waartoe ook Volkshuisvestingsfonds behoort, wordt in combinatie met Outreachende teams en Preventie met gezag ingezet op de doelstelling(en) zoals die zijn opgenomen in het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid en het Europese project Daring Cities. Op nationaal en Europees niveau wordt ingezet om subsidies binnen te halen, waarvoor een eigen bijdrage noodzakelijk is. Specifiek voor de kadernota 2026 opgenomen als PM post vanaf 2027: voor 2025 en 2026 zijn reeds middelen beschikbaar ter hoogte van € 1,1 miljoen. Er wordt geprogrammeerd en uitgevoerd. Ook wordt er een plan gemaakt voor de jaren vanaf 2027, wanneer de € 1,1 miljoen niet meer beschikbaar is, om zo de continuïteit van het project te borgen. Kortom, er wordt aan gewerkt en we weten dat het vervolg wordt voorbereid.				

* PM = onderwerp is nog niet programmeerbaar en/of besluitrijp voor deze kadernota. Wel weten we dat het speelt en/of zijn we er al mee aan de slag. Daarom zijn PM onderwerpen wel opgenomen maar voor nu nog zonder financiële vertaling.

Ontwikkelingen weerstandsvermogen

Onderdeel van de begroting, de jaarrekening en de kadernota is het bieden van inzicht in de ontwikkeling van het weerstandsvermogen van de gemeente. Het weerstandsvermogen is het vermogen om risico's te kunnen opvangen, die niet op een andere wijze zijn afgedekt. Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de verhouding weerstandscapaciteit aan de ene kant en de risico's aan de andere kant.

Als weerstandscapaciteit wordt de stand van de algemene reserve aangehouden na aftrek van de onttrekkingen die plaatsvinden in 2025 en de "gecommitteerde" posten in de meerjarenraming 2026-2028 (bijdrage Dijkkwartier).

Als nieuw commitment wordt de cofinanciering van de rijksbijdrage uit het Volkshuisvestingsfonds gepresenteerd.

In de programmarekening 2024 is de stand van zaken weergegeven van de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit is de stand ultimo 2024 na aftrek van het resultaat van de jaarrekening 2024.

Risico's conform de jaarrekening 2024: € 7,1 miljoen

Ondergrens weerstandsvermogen op basis van 100% afdekking: € 7,1 miljoen. Dit wordt ook geduid als een weerstandsratio 1,0.

Bedragen x € 1 miljoen	Mutatie	Stand
Beschikbare weerstandscapaciteit per 2024		26,49
Af:		
- Voorgestelde resultaatsbestemming 2024	-1,79	
- Begrotingssaldo 2025 inclusief 1e turap	-3,30	
- Incidentele uitgaven 2026 en 2027 kadernota	1,47	
- Bijdrage aan realisatie Dijkkwartier, tot en met 2029, conform begroting 2025	-4,00	
- cofinanciering Volkshuisvestingsfonds, tot en met 2034	-3,30	
		<u>-10,92</u>
Prognose stand Kadernota 2026		15,57
Risico's		7,11
Weerstandsratio		2,19

Bij het overzicht van de ontwikkeling van het weerstandsvermogen past de volgende kanttekening. De bijdrage Dijkkwartier en de cofinanciering Volkshuisvestingsfonds komen geleidelijk tot besteding. Op basis van de afspraak dat specifieke bestemmingen niet meer meetellen als weerstandscapaciteit werkt dit door in een daling van de weerstandsratio.

Een weerstandsratio van 2,0 wordt gezien als meer dan voldoende bij de huidige norm van 1,0.

Bijlagen

1. Begrotingsprogramma's en doelen 2026

Welke zijn het en wat zijn de vastgestelde doelen

Voor het laatste jaar van de huidige bestuursperiode worden de programma's en doelen aangehouden zoals eerder vastgesteld. Wijzigingen hierin komen aan de orde als na de verkiezingen er een nieuw coalitieakkoord is. De gemeenteraad kan dan ook de samenstelling van de programma's en doelen wijzigen zodat er een nieuwe meerjarige kaderstelling ontstaat. Naar aanleiding van het addendum op het coalitieakkoord dat in 2024 is vastgesteld is er één doel toegevoegd: Dieren welzijn.

Samenwerkende gemeente

We vinden het belangrijk dat iedereen open en veilig zichzelf kan zijn. We werken proactief aan een inclusieve samenleving, waarbij we drempels om mee te doen, in de breedste zin, wegnemen. We laten zien dat we oprecht geïnteresseerd zijn in wat er binnen de gemeente speelt. We bieden een goede dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers. Verder zijn we een organisatie waar het aantrekkelijk is om te werken. Daarbij ligt onze focus op samenwerking. In de regio, met maatschappelijke partners en natuurlijk met onze inwoners. De samenwerking met jongeren is hierbij een specifiek aandachtspunt, we willen ervoor zorgen dat zij kunnen meedenken over maatschappelijke en bestuurlijke vraagstukken van de gemeente Den Helder.

Doelen

1. We betrekken belanghebbenden uit de samenleving actief bij het vormen en implementeren van beleid. Daarbij zijn we helder over de invloed die inwoners wel of niet kunnen uitoefenen.
2. Inwoners en ondernemers ervaren een goede dienstverlening van de gemeente Den Helder: online waar het kan en persoonlijk waar het moet.
3. We zetten ons in voor het bevorderen van digitale, fysieke en sociale toegankelijkheid zodat onze inwoners zonder belemmering kunnen deelnemen aan de maatschappij.
4. We zorgen voor een aantrekkelijk werkklimaat voor de ambtelijke organisatie zodat nieuw personeel gemakkelijker kan worden aangetrokken en huidig personeel langer kan worden behouden.

Zorgzame gemeente

Ons doel is om iedereen kansen te geven om zich te ontwikkelen en een fijn leven te leiden met een sociaal vangnet. We werken regionaal samen om lokaal maatwerk te kunnen bieden. We focussen ons daarbij op preventie, sociale cohesie en mensen in hun kracht zetten. En waar inwoners extra steun nodig hebben organiseren we een laagdrempelige, fysieke en digitale toegang voor jong en oud. Daarbij bieden we de ondersteuning zo snel, compleet en lokaal mogelijk aan.

Doelen

1. We streven ernaar dat alle inwoners, ongeacht hun achtergrond of omstandigheden, een stabiel en waardig bestaan hebben.
2. We streven ernaar dat alle inwoners zich kunnen ontwikkelen en deel kunnen nemen aan de maatschappij. Het optimaal benutten van de talenten en mogelijkheden van de inwoner staan hierbij centraal.
3. We streven ernaar om inwoners te helpen bij het voorkomen van problemen en, als er problemen ontstaan, die zo snel mogelijk te verhelpen.
4. We streven ernaar dat onze inwoners zo veel mogelijk zelf oplossingen zoeken voor problemen, klachten en tegenslagen en hierbij gebruik maken van personen uit hun directe omgeving.
5. We streven voor onze inwoners naar een veilige en gezonde leefomgeving in alle levensfasen; van het kansrijk opgroeien tot het vitaal oud worden.
6. We streven naar kwalitatief goede en tijdige zorg die bij de inwoner thuis (of zo dicht mogelijk bij dat huis) wordt geboden.

Vitale gemeente

We werken aan een beter imago van Den Helder door positieve zaken lokaal en landelijk, te benadrukken en onder de aandacht te brengen. De strategie Van Krimp naar Groei houden we vast. Kinderen in Den Helder groeien op met het perspectief dat ze de stad niet hoeven te verlaten voor hun ambitie of welbevinden. Daarnaast heeft de inzet op een woningbouwprogramma, gericht op een veelzijdig woningaanbod, prioriteit. Ook zetten we in op het programma duurzaamheid om bij te dragen aan de energietransitie en om energiearmoede te voorkomen. Tot slot brengen we prioriteiten aan in onze economische agenda om vraag en aanbod in onze arbeidsmarkt goed op elkaar te laten aansluiten.

Doelen

1. Wonen, werken, onderwijs en recreatie worden gericht op het boeien, binden en behouden van (toekomstige) werknemers voor de arbeidsmarktregio.
2. We werken samen in de haven om ruimte te vinden voor de Koninklijke Marine, havenbedrijfsleven en om toekomstige gebruikers en de bereikbaarheid en waterveiligheid te borgen (in het maritiem cluster).
3. We benutten kansen om het toerisme in Den Helder te bevorderen
4. We realiseren een voldoende en kwalitatief onderscheidend woningaanbod. Daarnaast realiseren we tijdelijke huisvesting (flexibel wonen) voor spoedzoekers, statushouders en arbeidsmigranten.
5. Aan de hand van het programma duurzaamheid werken we aan onze duurzaamheidsambities en zetten we in op samenwerking met lokale trendsetters/voorlopers.
6. We zetten in op bereikbaarheid van voorzieningen en een goede verkeersveiligheid.
7. Wij zetten in op een verbeterd welzijn voor dieren in onze gemeente mede door samen met onze dierenwelzijnspartners te werken. Onze focus ligt daarbij niet alleen op het welzijn van de gehouden dieren, maar ook op het belang van de wilde inheemse dieren binnen onze gemeentegrenzen.

Leefbare gemeente

We bieden onze inwoners kansen op een leven lang ontwikkelen door goede onderwijsfaciliteiten en een breed onderwijsaanbod. Verder koesteren we ons cultuuraanbod en erfgoed. Daarnaast stimuleren we sport en bewegen want dit vergroot de kans op een goede gezondheid. Tot slot is de openbare ruimte ingericht voor deze activiteiten en aantrekkelijk om te verblijven en elkaar te ontmoeten. Schoon, heel en veilig blijft daarbij het uitgangspunt.

Doelen

1. We zetten in op doorgaande leerlijnen en passende gebouwen om onze inwoners goed op te leiden.
2. Voor de openbare ruimte zetten we in op een toekomstbestendige inrichting en gebruik.
3. We kiezen voor een programmatische aanpak van buurten met achterstanden op het gebied van leefbaarheid, samenleving en overlast/veiligheid.
4. We zetten in op goed functionerende winkelcentra en een aantrekkelijk stadshart waar mensen graag verblijven.
5. We consolideren het huidige cultuuraanbod en zetten in op versterking van de kwaliteit van het erfgoed.
6. Er is een adequaat aanbod van voorzieningen gericht op gezond bewegen voor alle doelgroepen.

2. Technische uitgangspunten voor de begroting 2026

Uitgangspunten	Perc.
Loonontwikkeling	4,10%
Prijsontwikkeling	3,50%
Gemeenschappelijke regelingen	3,50%
Gesubsidieerde instellingen	4,00%
Gemeentelijke heffingen	3,60%

In de prijsontwikkeling wordt rekening gehouden met het effect van de overeenstemming tussen de werkgevers en de bonden van de nieuwe CAO voor gemeenten. Dit werkt door naar de prijsontwikkeling voor de gesubsidieerde instellingen in de verhouding 80% loon en 20% materieel.

Voor de gemeentelijke heffingen wordt vooralsnog uitgegaan van een gemiddeld effect van 3,6%. In de begroting 2026 worden hiervoor de spelregels van kostendekkende tarieven toegepast.

3. Mutaties 1e tussenrapportage

Bedragen x € 1.000	2026	2027	2028	2029
Zorgzame gemeente				
Actualisatie en indexatie budgetten Jeugdwet	2.623	2.623	2.623	2.623
Continuïteit Dienstverlening Team Zorg	400	0	0	0
Correctie Begroting 2025 Centrumtaak Beschermd Wonen	-300	-300	-300	-300
Veilig Thuis	227	227	227	227
Vitale gemeente				
Aandeel ondernemersfonds- opbrengst niet-woningen	46	46	46	46
Toeristen en forensenbelasting	-200	-200	-200	-200
Leefbare gemeente				
Aanpassing Onderhoudslasten Zwembad	62	62	62	62
Flexcamera's	50	0	0	0
Stichting strandexploitatie Noordkop	30	30	30	30
Vervanging kabel Achterbinnenhaven	10	10	10	10
Vervangingsinvesteringen Zwembad	0	152	150	147
Algemene dekkingsmiddelen				
Bijstelling dividend Alliander	-130	-130	-130	-130
Decembercirculaire 2024 gemeentefonds	-159	-269	-561	-969
Lagere afschrijvingen als gevolg van vertraging in de investeringen	-450	-450	0	0
Ontwikkeling opbrengst OZB Niet-woningen	-500	-500	-500	-500
Septembercirculaire 2024 gemeentefonds	-1.381	-1.381	-1.381	-1.381
Stichting strandexploitatie Noordkop	-30	-30	-30	-30
Voorjaarsnota kabinet jeugdzorg en gemeentefonds	-2.730	-2.766	-2.736	-2.742
Overhead				
Formatie Concerncontroller	69	69	69	69
Totaal meerjarig effect	-2.364	-2.807	-2.622	-3.038

4. Autonome ontwikkelingen in de kadernota 2026

Bedragen x € 1.000	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2026	2027	2028	2029
Autonome ontwikkelingen	844	970	718	816
1. Vervangingsinvestering lichtmasten en verkeersregelinstallatie	0	104	102	100
2. Toename onderhoudslasten	300	400	500	600
3. Friciekosten realisatie taakstelling beheerkosten zwembad	100	50	0	0
4. Betaald parkeren	0	300	0	0
5. Vertraging invoering eigen bijdrage WMO	230	0	0	0
6. Continuering bijdrage per inwoner regionale economische ontwikkeling	200	200	200	200
7. Effect lagere rentestand	-56	-104	-104	-104
8 Overige posten, afzonderlijk kleiner dan € 100.000	70	20	20	20

5. Maatregelen en ruimtevragers in de kadernota 2026

Bedragen x € 1.000	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2026	2027	2028	2029
Maatregelen	-514	-790	-790	-790
Aanpassing en verhoging forensenbelasting	-514	-790	-790	-790
Ruimtevragers	2.845	2.545	1.375	1.890
1.01 Dienstverlening HUB	70	70	70	70
1.02 Uitvoeringsprogramma Dierenwelzijn	50	25	PM	PM
1.03 Niet doorzetten in 2026 en 2027 van de taakstelling op subsidies	450	450	0	0
1.04 Niet doorvoeren in 2026 en 2027 van de verminderde inzet op medebewindstaken i.v.m. ravijnjaren	500	500	0	0
1.05 Winkelgebieden	100	100	128	128
1.06 Maatschappelijk vastgoed	215	215	215	215
1.07 Verkeersveiligheid	100	0	52	52
1.08 Schoolmaatschappelijk werk op het Pro VSO	40	40	40	40
2.01 Cofinanciering Rijksbijdrage volkshuisvestingsfonds	0	0	0	0
2.02 Volkshuisvestingsprogramma	380	380	380	380
2.03 Voorbereiding ontwikkeling Maranathagebied	0	0	0	0
2.04 Versterking vraagstukken Omgevingswet	135	135	135	135
2.05 Voorbereiding aanpassing kruising Julianadorp	100	0	0	0
2.06 Cofinanciering IKW aanvraag	0	0	0	330
2.07 Doorfietsroute	0	0	0	65
2.08 Uitvoeringsprogramma Erfgoed	PM	PM	PM	PM
3.01 Nieuwe Diep/Nieuwe Werk	0	45	90	330
3.02 Regionale Samenwerking - Bereikbaarheid	145	145	145	145
3.03 Organisatieontwikkeling/planmatig werken	200	200	0	0
3.04 Datagedreven werken	360	240	120	0
3.05 Kansrijke buurten	0	PM	PM	PM

